

## JUBILEUSZ 70-LECIA PRZEGŁĄDU GEOFIZYCZNEGO

W 1948 roku ukazał się pierwszy zeszyt czasopisma nowo utworzonego Polskiego Towarzystwa Meteorologicznego i Hydrologicznego, noszący tytuł nawiązujący do nazwy Towarzystwa – *Przegląd Meteorologiczny i Hydrologiczny*. Po kilkunastu latach Towarzystwo zmieniło nazwę na Polskie Towarzystwo Geofizyczne, a czasopismo nieco wcześniej swój tytuł na *Przegląd Geofizyczny*, zachowując zakres tematyczny, redaktora i zespół współpracowników.

Z okazji jubileuszu 70-lecia *Przeglądu* przygotowaliśmy dla naszych Czytelników – członków Polskiego Towarzystwa Geofizycznego i sympatyków – zeszyt o odmiennym charakterze od dotychczasowych, którym chcemy nie tylko przypomnieć, ale i zilustrować historię naszego czasopisma. Wydaje się to tym bardziej uzasadnione, że w ostatnich latach *Przegląd Geofizyczny* ulega przyspieszonej ewolucji, zarówno w zakresie treści, jak i formy. Wynika to z postępu nauki, rozwoju nowych technik przekazu, zmieniających się wymogów formalnych ze strony Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a także ogólnych tendencji w światowej polityce wydawniczej.

Właśnie w celu zilustrowania naszej historii zamieszczamy w tym zeszycie reprinty wybranych artykułów z historycznych zeszytów *Przeglądu*. Zostały one wybrane w taki sposób, aby reprezentowały różne wiadomości z zakresu szeroko rozumianej geofizyki i różny charakter publikacji. Należy przy tym podkreślić, że większość artykułów jest o tematyce historycznej, co wynika zarówno z okazji jubileuszu, jak i chęci przypomnienia, że każda przyszłość ma swoje korzenie w przeszłości.

Do początków polskiej geofizyki sięgają dwa artykuły: Tadeusza Olc z a - k a *Studia z historii geofizyki na ziemiach polskich* oraz Zdzisława M i k u l s k i e g o *Geofizyki polskiej mało znane początki*. Źródła polskiej oceanologii odnajdziemy w publikacji Aleksandra Majewskiego *Wiadomości o Morzu Bałtyckim w dawnej Polsce*. O nauczaniu i pracach badawczych z zakresu nauk o Ziemi, prowadzonych na uczelniach warszawskich w trudnych czasach zaborów, pisze Zbigniew Wójcik w pracy *Początki nauk o Ziemi w Uniwersytecie Warszawskim*. Artykuł Anieli Dziewulskiej-Łosiowej *Zarys dziejów meteorologii w Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie* poświęcony jest działal-

ności naukowej z zakresu meteorologii w międzywojennej Polsce. Do badań klimatologicznych wykonywanych w przedwojennej Polsce oraz w czasie okupacji nawiązuje również wspomnienie pierwszego prezesa Towarzystwa Meteorologicznego i Hydrologicznego Stanisława Leszczyckiego zatytułowane *Moje związki z meteorologią*. O działalności tajnej sieci meteorologicznej w czasie II wojny światowej Polsce przypomina publikacja Zygmunta Bartkowskiego *Polska meteorologia okupacyjna*. Nasz zeszyt zawiera też artykuł wspomnieniowy pióra Zdzisława Mikulskiego przedstawiający sylwetkę wybitnego klimatologa Romualda Gumieńskiego.

Wśród wybranych artykułów, ze względów oczywistych, znalazły się też te dotyczące historii naszego czasopisma. Dwa z nich zostały napisane przez wieloletniego redaktora naczelnego profesora Z. Mikulskiego; pierwszy opisuje osiem lat wydawania naszego kwartalnika jeszcze pod nazwą *Przegląd Meteorologiczny i Hydrologiczny*, drugi ukazał się z okazji jubileuszu 50-lecia *Przeglądu* i obejmuje historię półwiecza czasopisma. Z tego też względu nie zamieszczamy artykułu okolicznościowego opisującego jego pełne 70-lecie, lecz odsyłamy Czytelników do tego sprzed dwudziestu lat. W pracy Urszuli Kossowskiej - Cezak *Przegląd Geofizyczny (1998-2018)* ograniczamy się natomiast tylko do kontynuacji dziejów *Przeglądu* w ostatnich dwóch dekadach.

Swojego rodzaju uzupełnieniem historii *Przeglądu Geofizycznego* jest artykuł U. Kossowskiej-Cezak poświęcony wieloletniemu (1954-1972) redaktorowi naczelnemu Ananiaszowi Rojckiemu, którego 40. rocznica śmierci przypada również w bieżącym roku.

Pomysł i wybór artykułów zawdzięczamy przewodniczącemu rady redakcyjnej prof. Markowi Gradowi. Prace historyczne umieszczamy w porządku chronologicznym ich opublikowania w *Przeglądzie Geofizycznym*. Usunięto z nich oryginalną numerację stron i zastąpiono ją aktualną.

Zbigniew Czechowski, Urszula Kossowska-Cezak